

OBSAH

Úvodem k 1. vydání	9
Autoři	11
<i>1. Obecná část</i>	
1. STÁTOVĚDA JAKO UČENÍ O STÁTU	15
1.1 Úvodem	15
1.2 Státověda jako učení, jako nauka	16
1.3 Státověda a jiné humanitní vědy	18
1.4 Státověda a mezinárodní právo	19
1.5 Státověda a praxe státní moci	20
1.6 Metodologie státovědy	21
2. STÁT	23
2.1 Pojetí fenoménu stát	23
2.2 Různé pojetí státu v historii a současnosti	25
2.3 Základní znaky státu jako společenského jevu	28
2.4 Státní moc	31
2.4.1 Pojetí státní moci	31
2.4.2 Legalizace a legitimizace státní moci	32
2.4.3 Jednotnost státní moci	34
2.4.4 Státní moc a společnost	35
3. VZNIK A VÝVOJ STÁTU	38
3.1 Úvodní teoretická vymezení	38
3.1.1 Teorie teologická	39
3.1.2 Teorie moci (panství)	40
3.1.3 Teorie právní	41
3.1.4 Teorie etické	42
3.1.5 Teorie psychologické	43
3.2 Pojetí vzniku státu	43
3.3 Antické formy státu	47
3.4 Antický Řím	49
3.5 Středověký vývoj státu	51
3.6 Období národních států	53
3.7 Integrace států	56
3.8 Právo na sebeurčení	58
3.9 Revoluce ve vývoji státu	59

4. FORMY STÁTU.	.61
4.1 Úvodem k pojetí a varianty členění	.61
4.2 Unitární stát	.62
4.3 Administrativně-územní členění.	.63
4.4 Územní autonomie.	.65
4.4.1 Obecné pojetí	.65
4.4.2 Stát „regionalizovaný“ a „autonomizovaný“	.66
4.5 Federativní stát.	.67
4.5.1 Charakteristika pojmu.	.67
4.5.2 Organizace federativního státu	.71
4.6 Ústavní postavení subjektů federace.	.71
4.7 Dělbá působnosti mezi federací a republikami	.72
4.8 Kontrola federace ve vztahu k jejím subjektům.	.73
4.9 Účast subjektů federace na činnosti federálních orgánů.	.74
4.10 Konfederace	.74
4.11 Sdružení států federativního typu	.76
5. FORMA VLÁDNUTÍ	.79
5.1 Úvodem k pojetí	.79
5.2 Klasifikace forem vládnutí.	.80
5.3 Demokratická forma vládnutí	.82
5.3.1 Úvodem k pojetí a zdůraznění	.82
5.4 Demokratický stát	.82
5.5 K pojetí přímé a zastupitelské demokracie	.84
5.6 Přímá demokracie	.85
5.6.1 Referendum (a plebiscit)	.86
5.7 Zákonodárná iniciativa občanů	.90
5.8 Petiční prostředky	.90
5.9 Podstata zastupitelské demokracie.	.91
5.10 Demokratický právní stát	.94
5.11 Samospráva	.95
5.11.1 Základní pojmosloví s problematikou související	.95
5.11.2 Samospráva z pohledu právních teoretiků a judikatury	.98
5.11.3 Kategorizace samosprávy	.101
5.11.4 Vztah státu a samosprávy.	.102
5.12 Politické strany a stát	.105
5.12.1 Pojem a vývoj politických stran	.105
5.12.2 Definice politických stran	.107
5.12.3 Ústavní funkce politických stran.	.110
5.12.4 Organizační struktura politických stran	.112
5.12.5 Ústavněprávní postavení politických stran.	.113

5.12.6	Systémy politických stran	116
5.12.7	Jednostranický systém	117
5.12.8	Dvoustranický systém	118
5.12.9	Vícestranický systém	120
5.13	Volební systémy a státní moc	122
5.14	Stát a skupiny vlivu	129
6.	FORMA VLÁDY	137
6.1	Pojetí formy vlády	137
6.2	Monarchie a republika	138
6.3	Monarchická forma vlády	138
6.3.1	Úvodem k typologii a pojetí	138
6.3.2	Parlamentní (konstituční) monarchie	140
6.4	Republikánská forma vlády	142
6.5	Modely formy vlády v současnosti	143
6.6	Prezidentská forma vlády	144
6.7	Parlamentní forma vlády	147
6.8	Smišená forma vlády	148
7.	FUNKCE STÁTU	150
7.1	K vymezení pojmu – definice, původ a vývoj funkcí státu	150
7.2	Klasifikace funkcí státu	150
7.3	Normativně-regulativní funkce	152
7.4	Výkonná funkce státu – pojetí	153
7.5	Výkonná funkce – věcný předmět	154
7.6	Pojetí služeb veřejného zájmu	155
7.7	Funkce spravedlnosti	159
7.8	Funkce kontroly ve společnosti	161
8.	STÁT A OSOBNOST	164
8.1	Pojetí lidských práv (vývoj)	164
8.1.1	Lidskoprávní terminologie	164
8.1.2	Historický vývoj	167
8.1.3	Současné pojetí – charakter lidských práv, ochrana	169
8.2	Kategorizace lidských práv	172
8.3	Stát a povinnosti lidí	174
9.	ODPOVĚDNOST VEŘEJNÉ MOCI	176
II. Zvláštní část		
10.	ORGANIZACE STÁTU	187
10.1	Úvodem k pojetí	187
10.2	Státní mechanismus – organizace	187

10.3	Státní orgán jako subjekt státní moci	189
10.3.1	Organizace státní moci jako soustava státních orgánů	189
10.3.2	Pravomoc a působnost státního orgánu.	190
10.3.3	Pravomoc státního orgánu	191
10.3.4	Působnost státního orgánu	192
10.3.5	Realizace pravomoci a působnosti v praxi	193
10.4	Státní zařízení	195
10.5	Státní služba	196
10.6	Konzultativní orgány.	198
11.	PROCESNÍ ZÁKLAD ČINNOSTI STÁTU	199
11.1	Úvodem k vymezení pojmu	199
11.2	Vydávání obecně závazných právních norem – proces	199
11.3	Vydávání aktů aplikace práva výkonnou mocí	201
11.4	Rozhodování státního orgánu na návrh	202
11.5	Rozhodování jako postup – procesní řízení	203
11.6	Poplatky za řízení, náklady řízení	206
11.7	Forma a obsah rozhodnutí státního orgánu	207
11.7.1	Zákonem pojmenovaná rozhodnutí	207
11.7.2	Vnitřními předpisy určená rozhodnutí	208
11.7.3	Ostatní	208
11.8	Obsah rozhodnutí	208
11.9	Organizačně technická činnost státu	210
12.	FUNKCE SPRÁVEDLNOSTI.	212
12.1	Pojem a výkon spravedlnosti	212
12.2	Spory v soukromoprávní oblasti	218
12.3	Vina a trest	220
12.4	Spory ve veřejné moci	222
12.4.1	Přezkum činnosti a rozhodování správních orgánů	223
12.4.2	Volební soudnictví	224
12.4.3	Kompetenční spory.	225
13.	POJETÍ ÚZEMNÍ SAMOSPRÁVY	227
13.1	Komunální samospráva	227
13.1.1	Vymezení pojmu obec (včetně určení úlohy a rozsahu činností)	227
13.2	Regionální samospráva	229
13.2.1	Vymezení pojmu regionu a kraje (včetně úlohy a rozsahu činností)	229
13.3	Ústavní základy práva na samosprávu na úrovni obcí a na úrovni krajů dle právního řádu České republiky	233
13.4	Evropská charta místní samosprávy jako základní ideový dokument územní samosprávy.	236

13.5	Exkurz do samospráv vybraných zemí	238
13.5.1	Spolková republika Německo	238
13.5.2	Slovenská republika	243
14.	TYPY SOUDNICTVÍ	247
14.1	Druhy soudů a kritéria jejich členění	247
14.2	Obecné soudnictví	250
14.3	Správní soudnictví	252
14.4	Ústavní soudnictví	254
14.5	Právo na spravedlivý proces	259
15.	LIDSKÁ PRÁVA	265
15.1	Koncepce lidských práv	265
15.1.1	Základní principy ochrany člověka v demokratickém státě	267
15.1.2	Obsah lidských práv	269
15.2	Katalogy lidských práv	271
15.2.1	Mezinárodní dokumenty o lidských právech	271
15.3	Základní lidská práva	275
15.3.1	Přirozenoprávní původ základních lidských práv	275
15.3.2	Práva tvořící fyzickou integritu člověka	278
15.3.3	Práva tvořící psychickou integritu člověka.	284
15.4	Vlastnictví člověka.	288
16.	POLITICKÉ SVOBODY	290
16.1	Rozsah účasti obyvatel ve společenských věcech	290
16.2	Volební právo	293
16.2.1	Význam voleb pro společnost	293
16.2.2	Volební právo.	294
16.2.3	Všeobecné volební právo.	295
16.2.4	Rovné volební právo	297
16.2.5	Přímé volební právo	298
17.	SOCIÁLNÍ FUNKCE STÁTU (hospodářská a sociální práva).	300
17.1	Sociální stát, sociálně právní stát	300
17.1.1	Institucionální pojetí sociální politiky	301
17.1.2	„Social welfare state“, solidarita a sociální stát	303
17.1.3	Modely sociálního státu	304
17.1.4	Krise sociálního státu, povaha a problémy států veřejných sociálních služeb	311
17.1.5	Globalizace a její vliv na státy veřejných sociálních služeb, soudobé trendy ve vývoji sociálních institucí a úkoly sociálního státu v moderní tržní společnosti	312

17.2	Princip solidarity, stát jako sociální systém	318
17.2.1	Přístup k výkladu sociálních jevů	320
17.2.2	Změna zdravotního stavu (zdraví, nemoc, úraz, pracovní neschopnost, invalidita)	323
17.2.3	Nezaměstnanost	327
17.2.4	Rodina	329
17.2.5	Stáří.	330
17.2.6	Chudoba a sociální dezintegrace	331
17.3	Systémy nástrojů sociální politiky	333
17.3.1	Regulace	336
17.3.2	Peněžitě dávky	336
17.3.3	Věcné dávky	336
17.3.4	Služby	337
17.4	Financování nástrojů sociální politiky	338
17.4.1	Kapitalizace	338
17.4.2	Rozpočtová technika	338
17.4.3	Dary	339
17.5	Sociální práva člověka, mezinárodní souvislosti, koordinace systémů sociálního zabezpečení v Evropské unii	339
18.	VZNIK A VÝVOJ STÁTŮ (komplementární studie)	347
18.1	Pojetí vzniku státu	347
18.1.1	Historické, respektive historicko-právní pojetí vzniku státu. Od předstátní společnosti ke státu	347
18.1.2	Ústavněprávní pohled na stát a jeho vznik	348
18.1.3	Mezinárodněprávní pohled na stát a jeho vznik	350
18.2	Antické formy státu	351
18.2.1	Vývoj řeckého státu	351
18.2.2	Vývoj římského státu.	354
18.3	Vývoj státu ve středověku a novověku	356
18.3.1	Patrimoniální stát	356
18.3.2	Stavovský stát	359
18.3.3	Absolutistický stát	362
18.3.4	Federativní a konfederativní státní celky.	365
18.4	Období národních států	367
18.5	Integrace států	372
18.6	Sebeurčení států	375
18.7	Revoluce ve vývoji státu.	377
	Použitá literatura	379
	Rejstřík	393